

«Бектемі»

Мектеп директоры :

Т.Альжанова

Мектепке даярлық тобына арналған вариатив компоненті

Вариативті бөлімге арналған

**«Шебер қолдар»
«Бала тілін дамыту»**

«Сиқырлы сандар»

БАҒДАРЛАМАЛАРЫ

Құрастырушы-авторлар: Р.Ш.Ибраева, Ә.О.Мукушева, Г.Ә.Досымова, Т.Б.Саржанова, С.Т.Аймағанбетова

Редакциялық алқа: Г.Б.Дихамбаева, Ж.С.Хожбанова

Пікір жазғандар:

Г.Б. Дихамбаева - Облыстық оқу орталығы (әдістемелік кабинет) директорының орынбасары

К.М.Смайлова- «Еркем-Ай» жекеменшік балабақшасының меңгерушісі, мектепке дейінгі білім беру саласының ардагері

Р.Ж.Шермаханова - М.Мәметова атындағы Қызылорда гуманитарлық колледжі

«Ақпараттық-әдістемелік зерттеу» орталығының меңгерушісі,

«Мектепке дейінгі педагогика және психология» пәндерінің жоғары санатты оқытушысы

Қ.Қ.Қарақұлова - Ер Тарғын» балабақшасының меңгерушісі, Облыстық оқу орталығының шығармашылық топ жетекшісі

Вариативтік компонент бағдарламалары Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту стандартының (ҚР Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыз №1080 қаулысы) талаптарына сәйкес дайындалды.

Бағдарламаларды дайындау барысында айтылған ескертулер мен ұсыныстар ескеріліп, енгізілді.

Қызылорда облыстық оқу орталығының (әдістемелік кабинет) бірлестік отырысында (6 қыркүйек, 2013 жыл, №1 хаттамасы) қаралып, ұсынылды

Мазмұны

1. Түсіндірме жазба----- 5
2. 5-6 жастағы балаларға арналған «Бала тілін дамыту» бағдарламасы
3. 5-6 жастағы балаларға арналған «Шебер қолдар» бағдарламасы

Түсіндірме жазба

Тәрбие мен білімнің алғашқы баспалдағы болып есептелетін мектепке дейінгі білім беруде білім мазмұны балалардың негізгі құзыреттіліктерін қалыптастыруға бағытталған. Соған сәйкес, вариативті компонент бойынша «Бүлдіршіндердің шығармашылығын дамыту», «Дидактикалық ойындар», «Шебер қолдар», «Бала тілін дамыту», «Таза ауадағы шынықтыру» және «Сиқырлы сандар» бағдарламалары дайындалып, оның негізгі мақсаты баланың жас ерекшеліктеріне қарай қызығушылықтары мен қабілеттерін, ой-қиялдарын дамыту тұрғысында құрылды.

Бағдарлама мазмұнында баланы кіші жастан еңбекке баулу, шынықтыру, тілін дамыту, ойын элементтері арқылы логикалық ойлауы мен есте сақтау қабілетін жетілдіру және сахналық қойылымдар негізінде дарынды балаларды анықтау жұмыстарына басымдық берілген.

Облыстық оқу орталығының шығармашылық топ мүшелері дайындаған бағдарламалар негізінде бала бойына еркіндік, батылдық, имандылық тәрбиелерін сіңіре отырып, оларды жеке тұлға ретінде қалыптастыруға мүмкіндік мол.

5-6 жастағы балаларға арналған «Бала тілін дамыту» бағдарламасы
(Вариативтік компонент)

Кіріспе

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында бала тілін дамытуға, олардың сөздік қорларын молайтуға, ауызша сөйлеуге үйрете отырып, үйренген сөздерін күнделікті өмірде еркін әрі күнделікті іс- әрекет кезіндегі тілдік қарым- қатынаста қолдана білуге жаттықтыру ісіне ерекше мән берілген. Яғни, мектеп жасына дейінгі кезеңде балалармен сөздік жұмысын жан-жақты жүргізу «Қатынас» білім беру саласының негізгі міндеттерінің бірі болып саналады.

Педагог балалармен сөздік жұмысын жүргізе отырып, оларды айналасындағы заттармен таныстырып, атын атай білуге, қасиеті мен сапасын, түр - түсін және пішінін ажырата білуге, қоршаған ортадағы түрлі құбылыстар жайындағы ұғым, түсініктерін дамытуға және белсенді түрде тілдік қарым - қатынас жасай білуге үйретеді.

Балалардың сөздік қорын молайтуда ойынның, тапсырма жаттығулардың орны ерекше. Ойын арқылы балалардың сөздік қоры дамып, ауызша сөйлеу машығы тез игеріледі, таным белсенділіктері қалыптасады, сондай-ақ ақыл- ойы өсіп жетіледі. Ұрпақтан ұрпаққа жалғасын тауып келе жатқан, әрі үлкен мәні бар мәдени шығармашылық - саусақ ойыны болып табылады. Саусақ ойынын ойнай отырып, балалар қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарды, жан - жануарларды, құстарды, ағаштарды т.б көптеген бейнелерді бейнелей алады. Сөйлеу тілі мүшелері әрекетінің қозғалуларының дамуы қол саусақтарының нәзік қимылдарының дамуымен тығыз байланыста болғандықтан, бала қолының ептілігін толық жетілдіру, түзету жұмыстарын жүйелі жүргізуді қалайды.

Саусақ, тіл жаттығулары балалардың:

- нәзік саусақ бұлшық еттерін жаттықтыру арқылы қолын жазуға дайындайды;
- тілін дамытуға өлшеусіз үлес қосады;
- қимыл арқылы өлең жолдарын қиындықсыз түсініп, жаттап алады;
- айтылуы қиын дыбыстарды дұрыс айтуға ойын түрінде тез жаттығады;
- есте сақтау қабілеті артады;
- елестету арқылы қиялын дамытады;
- әр кейіпкердің рөліне енуді үйреніп, даусын құбылтып, еркін сөйлеуге жаттығады;
- өлеңдерді жаттап, жан-жануарлардың дыбыстарын салу арқылы айтылуы қиын ызың, үнді дауыссыз дыбыстарды анық айтып үйренеді;
- ертегіні тыңдай отырып дауысты, дауыссыз дыбыстар туралы жалпы түсініктері дамиды.

Ұсынылып отырған бағдарламада саусақ, тіл жаттығуларының мақсаттарына сәйкес қол қимылының белсенділігін арттыруға өз үлесін қосатын қол еңбегінің үлгілері берілген.

Мақсаты:

Мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың ана тілінің ережелері мен базалық нормаларын игеру және оны қолдана білу іскерліктерін дамыту

Міндеттері:

- Балалармен сөздік жұмысын жүргізу;
- Қоршаған ортадағы түрлі құбылыстар жайындағы түсініктерін дамыту;
- Белсенді тілдік қарым-қатынас жасауға үйрету;
- Айналадағы заттардың қасиеті мен сапасын, түр-түсін, пішінін ажыратуға үйрету;
- Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік қорын дамыту.

Мазмұны:

- Сөйлем
- Отбасы мүшелері
- Сөйлем құрылымы
- Сөз тіркестері
- Тіл ұстарту жаттығулары
- Сөйлем құрылымына талдау
- Сөздерді буынға бөлу

Тақырыптық жоспар үлгісі

Айы	№	Тақырыптар	Мақсаты	Сағат саны	Уақыты	Көрнекіліктер
Қыркүйек	1.	Сөйлем. Саусақ жаттығуы «Доп»	Сөйлем туралы түсінік. Суретке қарап сөйлемдер құрау. Балалардың ой-өрісін, тілін дамыту. Ұқыптылыққа, әдептілікке тәрбиелеу. Саусақ моторикасын дамыту	1		Күз мезгіліне байланысты сурет
	2.	Буын, дыбыс. Саусақ жаттығуы «Кірпі»	Буын, дыбыс туралы түсінік. Дыбыстан буын, буыннан сөз құрату. Сөзді буынға бөлу, буынның дыбыстық құрамын ажырату	1		Кірпінің суреті
	3.	Отбасы. Саусақ жаттығуы «Күнге ұқсаймыз»	Отбасы мүшелері туралы түсініктерін кеңейту. Отбасы тақырыбына сурет бойынша әңгіме құрауға, отбасы мүшелерін ажырата білуге, оларды құрметтеуге, сыйлауға тәрбиелеу. Өз отбасымен байланыстыра отырып, ондағы өз орнын білуді үйретіп, сөздік қорын дамыту	1		Отбасы туралы сурет; Балалардың өз отбасыларының суреттерінен көрме жасау
	4.	Дауысты, дауыссыз дыбыстар. Тіл жаттығуы «Ағайынды аралар»	Дауысты, дауыссыз дыбыстар туралы түсінік беру. Олардың ерекшеліктерін түсіндіру	1		Күз мезгілі туралы өлең
Қазан	5.	Күз кереметі. Жемістер. Саусақ жаттығуы «Саңырауқұлақ»	Сурет бойынша әңгіме құрастыру. Жемістердің аттарын атап, ажырата білу. Жемістер туралы өлең үйретіп, жұмбақтар шешкізу арқылы сөздік қорларын толықтыру	1		Жемістер суреті
	6.	Сөз. Сөз тіркестері. Саусақ жаттығуы «Құлпы»	Сөз туралы алған білімдерін бекіту. Қол жаттықтыру жұмыстарын жүргізу	1		Ертегі кейіпкерлерінің суреттері
	7.	Сөйлем құрылымы. Саусақ жаттығуы «Жаңбыр»	Сөйлем құрылымы туралы түсініктерін кеңейту. Екі, үш сөзден тұратын сөйлемдер құрату	1		Жаңбыр туралы сурет, өлең
	8.	Сөйлем түрлері. Саусақ жаттығуы «Моншақ»	Сөйлем түрлері туралы түсінік беру. Қол жаттықтыру жаттығулары	1		Моншаққа байланысты мазмұнды суреттер
	9.	Ойыншықтар.	Ойыншықтар туралы түсініктерін кеңейту. Ойыншықтарды	1		Ойыншықтардың

		Саусақ жаттығуы «Тыңдамайтын доп»	ұқыпты ұстауға баулу. Антоним сөздер туралы түсіндіру			суреттері
	10.	Сурет бойынша әңгіме. Тіл жаттығуы «Тынымсыз тіл туралы ертегі»	Байланыстыра сөйлеуге баулу. Тіл ұстарту жаттығулары	1		Тәрбиешінің шығармашылығы бойынша сурет
	11.	Үш-төрт сөзден тұратын сөйлемдер құрастыру. Тіл жаттығуы «Ағайынды аралар»	Үш-төрт сөзден тұратын сөйлемдер құрастыру. Сөйлемнің құрылымына талдау жасау. Қол жаттықтыру жаттығулары	1		Ара тақырыбына байланысты сөйлемдер құрату
	12.	Сөз тіркесі. Тіл жаттығуы «Шегіртке»	Сөз тіркесі туралы алған білімдерін кеңейту. Суреттерге қарап, сөз тіркестерін құрастыру	1		Шегіртке тақырыбына байланысты сурет
Желтоқсан	13.	Қысқа дайындық. Тіл жаттығуы «Дауыстарын қайтала»	Сурет бойынша әңгіме құрастыру	1		Жануарлар суреттері, аудио, видео таспалар
	14.	Қысқы тіршілік. Саусақ жаттығуы «Қасқыр»	Қыстап қалатын құстар мен жануарлардың қысқы тіршілігі туралы әңгімелесу. Сурет бойынша әңгіме құрастыру	1		Құстар мен жануарлардың мазмұнды суреттері
	15.	Менің Қазақстаным. Саусақ жаттығуы «Үй»	Қазақстан Республикасы туралы түсінік беру. Еліміздің рәміздері, астана туралы түсіндіру	1		Рәміздер, Астана туралы бейне ролик
	16.	Қысқы еңбек. Саусақ жаттығуы «Мұз бұлақ»	Адамдардың қысқы еңбегімен таныстыру. Үлкендердің еңбегін құрметтеуге баулу	1		Үлкендердің еңбегі туралы сурет, бейне ролик
	17.	Қыс қызығы. Саусақ жаттығуы «Аққала»	Қыс мезгілі туралы түсінігін кеңейту. Сурет бойынша әңгіме құрастыру	1		«Қыс қызығы» картинасы
	18.	Сөз тіркестері, сөз, буын, дыбыс. Тіл жаттығуы «Қоңыз»	Сөз тіркестері туралы түсінік беру. Сөз тіркестерін сөздерге, сөзді буынға, буынды дыбысқа бөле білуді үйрету	1		Қоңыз туралы материалдар (интернеттен)
	19.	Киімдер. Саусақ жаттығуы «Қолшатыр»	Киімдер туралы түсініктерін кеңейту. Жыл мезгіліне байланысты киетін киімдер туралы әңгімелесу	1		Жыл мезгіліне байланысты киімдер суреттері

	20	Үй жануарлары. Саусақ жаттығуы «Ботақан»	Үй жануарлары туралы алған түсініктерін тереңдету. Үй жануарларының төлдерін ажыратып айтуға, олардың қалай дыбыстайтынын меңгерту. Үй жануарларын күтуге, қамқор болуға баулу, ересек адамдардың еңбегін құрметтей білуге тәрбиелеу	1		Үй жануарлары туралы слайд, аудио, видео таспалар
Ақпан	21	Жабайы аңдар. Саусақ жаттығуы «Қорбаңбай аю»	Ертегі мазмұнын сұрақтар бойынша әңгімелету. Сөздік қорларын байыту	1		Жабайы аң туралы ертегі слайды, аудио, видео таспалар
	22	Көлік түрлері. Саусақ жаттығуы «Ұшақ»	Көліктер туралы түсініктерін кеңейту. Қол жаттықтыру жаттығулары	1		Көлік түрлері туралы слайд, аудио, видео таспалар
	23	Аң аулау. Саусақ жаттығуы «Қарсақ пен түлкі»	Аңшы туралы әңгімелеу. Аңшы сөзін жекеше, көпше түрде айтқызу. Сурет бойынша әңгімелесу	1		«Аңшы» картинасы
	24	Сурет бойынша әңгіме. Тіл жаттығуы «Майлыаяқ»	Әңгімені үлгі сызба бойынша баяндау. Әңгімені өз қиялымен аяқтау. Тіл ұстарту жаттығулары	1		Итке байланысты суреттер жинағы
Наурыз	25	8 наурыз – Аналар мерекесі. Саусақ жаттығуы «Гүл тереміз»	Аналар мерекесі туралы түсініктерін қалыптастыру. Сөйлемдер құрастыру. Ана тақырыбына өлеңдер оқу. Сөздерді анық айтқызу	1		Ана туралы өлең (Тәрбиешінің шығармашылығы бойынша)
	26	«Жыл басына таласқан хайуанаттар» ертегісі. Саусақ жаттығуы «Тышқан»	Ертегі мазмұнын айту, сахналау. Жұмбақтар шешу, өлеңдер оқу	1		Ертегі желісі бойынша сахналық қойылым көрнекіліктерін дайындау
	27	Наурыз – жыл басы. Дидактикалық ойын «Сандық»	Наурыз мерекесі туралы түсінік. Ұлттық ойындар туралы әңгімелеу	1		Наурыз мерекесі туралы бейне ролик
	28	Малдың төлі. «Төлдер айтысы» ертегісі. Саусақ жаттығуы «	Ертегіні мазмұндау. Төлдер тақырыбына өлеңдер оқыту. «Төлдер айтысы» ертегісін рөлдерге бөліп, сахналау	1		Ертегі желісі бойынша сахналық қойылым

		Бұзауқан»				көрнекіліктерін дайындау
Сәуір	29	Буынға бөлейік. Саусақ жаттығуы « Торғай мен түлкі»	Сөздерді буынға бөлдіру. Олардың неше буыннан тұратынын анықтау. Қол жаттықтыру жаттығулары	1		Торғай мен түлкі суреттері
	30	Дыбыстың сөздегі орны. Ойын «Қасқыр»	Сөздегі дауыссыз дыбыстың орнын анықтау. Тіл ұстарту жаттығулары	1		Қасқыр туралы суреттер
	31	Менің сүйікті қалам. Саусақ жаттығуы « Күн мен гүл»	Қала туралы әңгімелеу	1		Қала туралы бейне ролик
	32	Менің достарым. Саусақ жаттығуы « Күн көжек»	Қоршаған орта, достар туралы түсініктерін кеңейту. Сурет бойынша әңгіме құрату	1		«Менің достарым» картинасы
Мамыр	33	Балабақша. Саусақ жаттығуы « Тордағы құс»	Балабақша туралы түсініктерін кеңейту. Сурет бойынша әңгімелеу	1		Балабақша туралы бейне ролик
	34	Ауылда. Саусақ жаттығуы « Қошақаным»	Ауыл туралы әңгімелеу	1		Ауыл туралы бейне ролик
	35	Ыдыстар. Дидактикалық ойын: «Ыдыстарды толықтыр»	Ыдыс-аяқ туралы түсініктерін кеңейту, жұмбақтар шешкізу. Сөйлемдер құрастырту	1		«Ыдыстар» картинасы сериясы
	36	Біз мектепке барамыз. Дидактикалық ойын: «Оқу құралдарын ата»	Мектеп туралы түсінік беру. Сурет бойынша әңгімелеу	1		Мектеп туралы бейне ролик
				36 сағат		

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту стандарты
2. Мектепке дейінгі ересек жастағы балаларды тәрбиелеу мен оқытуға арналған «Біз мектепке барамыз» бағдарламасы
3. Мектепке дейінгі жалпы білім беру бағдарламасы
4. Г.Д.Абдрахимова
«Саусақ және тіл жаттығулары» «Арман-ПВ» баспасы,2013жыл
5. Тіл дамыту. Дидактикалық ойындар Алматы-кітап баспасы, 2008жыл
6. Е.Өтетілеуова
«Балақай» өлеңдер жинағы Алматы-1986 жыл
7. Д.З.Жүсіпова, С.Ж.Андабекова, К.А. Сатыбалдиева, Қ.Т.Байғабылова
Көркем әдебиет Хрестоматия «Аруна» баспасы
8. Р.Б. Нұртазина, А.Д.Сейсенова, Б.Х. Исмағұлова, Г.Қ. Досмамбетова
Көркем сөз әлемі
Алақай Хрестоматия «Аруна» баспасы
9. Д.З. Жүсіпова, Ф. Қ. Исхакова, Т.Ж.Омарғалиева, Б.Ж.Ноғайбекова
Тіл дамытудың ғажайып әлемі «Аруна» баспасы

Құрастырушы-автор: Г.Ә.Досымова

Облыстық оқу орталығының шығармашылық топ мүшесі,
№32 «Қызғалдақ» балабақшасының әдіскері, Қызылорда қаласы

5-6 жастағы балаларға арналған «Шебер қолдар» бағдарламасы
(Вариативтік компонент)

Кіріспе

Еңбек тәрбиесі – ол баланың еңбек етуге деген психологиялық даярлығын, еңбекке деген дұрыс көзқарасын қалыптастыру, сонымен бірге еңбек тәртібі мен мәдениетін меңгерту болып табылады.

Бала бойында еңбексүйгіштікті тәрбиелеу жайлы К.Д.Ушинский: «Тәрбиенің өзі, егер ол адамға бақыт тілейтін болса, оны бақыт үшін емес, өмір сүру еңбегіне даярлау керек...Тәрбие адам бойында еңбекке деген сүйіспеншілік пен әдетті дамытуы керек; ол адамға өмірдегі өзі үшін қажетті еңбекті табуға мүмкіндік жасауы керек... Тәрбие адамның ақылын ғана дамытып, оны белгілі көлемдегі мәліметтермен таныстырып қана қоймай, адам жүрегінде еңбексіз адам өмірі абыройлы да, бақытты да болмайтындай еңбекке деген ынтаны жандыруы қажет»- деп жазады.

Еңбек тәрбиесі отбасында әр түрлі жолдармен іске асады. Балалар өзіне-өзі қызмет көрсетуге кеңінен қатыстырылады. Олар үй шаруашылығында көптеген міндеттер атқарады. Балалар мен ересектердің бірлесіп жұмыс істеуіне мүмкіншілік болады.

Еңбек баланың адамгершілік, ақыл-ой, физикалық, эстетикалық дамуының ең бір басты факторы. Осы сатыда қалыптасқан дағды баланың одан әрі дамуын қамтамасыз етіп қана қоймай, меңгеретін білім, білікті белсенді түрде қабылдауы мен түсінуіне мүмкіндік тудырады. Ұсынылып отырған бағдарлама балалардың еңбек әрекетіне қатысуға қызығушылығын дамыту мақсатын көздейді.

Мақсаты:

Балалардың еңбек етуге деген қызығушылықтарын және даярлықтарын жетілдіру

Міндеттері:

- Балалардың белсенділік, іскерлік және еңбекті құрметтеу қасиеттерін дамыту;
- Жұмыс барысында табиғи материалдарды орынды қолдану іскерліктерін жетілдіру;
- Ұйымдастырушылық қабілеттерін, ұжымдық еңбекте ынтымақтастық сезімдерін дамыту.

Мазмұны:

- Қағазбен жұмыс
- Табиғи және қалдық материалдармен жұмыс
- Өз қалаулары бойынша жұмыс
- Шығармашылық көрме

Тақырыптық жоспар үлгісі

Айы	№	Тақырыптар	Мақсаты	Сағат саны	Уақыты	Пайдаланған әдебиеттер
Қыркүйек	1.	«Қағаздан не құрастырылады?»	Балаларды қағаз түрлерімен, қасиетімен, олардан не жасауға болатынымен таныстыру	1		«Балақай» бағдарламасы Ортаңғы топ «Жебе» баспасы, 2007ж.
	2.	«Мысық пен тышқан»	Балаларды кепкен жапырақтармен ұқыпты, таза жұмыс жасауға жаттықтыру	1		
	3.	«Саңырауқұлақ» оригами	Қағаз, оның пайдалануы туралы түсінік беру. Шаршыны тең екіге және қиғашынан бүктеуге үйрету. Баланың ой-қиялын, кеңістікте орналастыра білу дағдысын дамыту	1		«Зерек бала» бағдарламасы
	4	«Жұлдызқұрт»	Балаларға жер жаңғақты, ағаш жапырағын, бояуларды пайдаланып, жұмыс жасауға үйрету	1		
Қазан	5.	«Күзгі өнімді жинауға арналған себет» Оригами	Өз қолдарымен қағаздан әр - түрлі бұйымдар жасауға үйрету. Шаршы қағазды теңестіре, тігінен, көлденеңнен бүктеу дағдыларын жетілдіру. Сабакқа деген қызығушылықтарын арттыру	1		
	6.	Тасбақа	Балаларды пайдалануға жарамсыз заттармен: жаңғақ қабығы мен ермексазды біріктіре отырып жұмыс жасауға жаттықтыру	1		

	7.	Кірпі	Балаларды пайдалануға жарамсыз заттармен: шишқалар мен ермексазды біріктіре отырып жұмыс жасауға жаттықтыру	1		
	8.	Балық	Балаларды қағазды екі бүктеп, арнайы сызылған жолдармен пішінді қиып алуға үйрету	1		
Қараша	9.	Гүлдер. Қағаздан біріктіру	Өз қолдарымен қағаздан әр түрлі гүлдер жасауға үйрету. Шаршы қағазды теңестіре, тігінен, көлденеңнен бүктеу дағдыларын жетілдіру	1		
	10.	Шырпы қораптарынан машина жасау	Пайдалануға жарамсыз заттардан машина жасауды үйрету. Баланың ой-қиялын дамыту, шығармашылықпен әрекет етуге баулу, бастаған істерін аяғына дейін жеткізе білуге дағдыландыру	1		
	11.	Сандықша	Пайдалануға жарамсыз заттардан, қорапшалардан сандықша жасап, әшекейлеуге үйрету	1		
	12.	«Жол белгілері» Пайдалануға жарамсыз заттармен жұмыс	Балалардың құрастыруға деген қызығушылықтарын арттыра отырып, ой-қиялдары мен шығармашылықтарын дамыту және алдарына мақсат қоя білуге үйрету	1		
Желтоқсан	13.	Рамкалар жасау	Балаларға жарамсыз заттарды, дәндерді рамаға ұқыпты жапсыра білуге жаттықтыру	1		
	14.	Шырша	Пайдалануға жарамсыз заттардан шырша жасауды үйрету. Баланың ой-қиялын дамыту, шығармашылықпен әрекет етуге баулу, бастаған істерін аяғына дейін жеткізе білуге дағдыландыру	1		

	15.	Пайдалануға жарамсыз материалдармен өз бетінше жұмыс	Балалардың өз қалаулары бойынша жұмыс жасау	1		
	16.	Жаңа жылдық безендіру (Түрлі-түсті қағаздармен жұмыс)	Қағаз, желім, қайшымен жұмыс істеу дағдыларын бекіту. Қиылған дайын үлгі қалыптар бойынша пішінді қиып, бір-біріне таза, ұқыпты желімдеуге үйрету. Бір-біріне қуаныш сыйлауға жұмылдыру	1		
Қаңтар	17.	Аққала	Балаларға қағазды ұмаждау арқылы домалақтап, бір-біріне желімдеп, аққала жасату	1		
	18.	«Қуыршақ» театры (Қолтырауын Гена, Чебурашка)	Пайдалануға жарамсыз заттардан ойыншықтар жасауды үйрету. Баланың ой-қиялын дамыту, шығармашылықпен әрекет етуге баулу, бастаған істерін аяғына дейін жеткізе білуге дағдыландыру	1		
	19	Пингвин	Балаларға пластикалық бөтелке мен ермексайдан пингвин жасауды үйрету	1		
	20	Өз бетінше жұмыс	Балалардың өз қалаулары бойынша жұмыс жасау	1		
Ақпан	21	Үй	Балаларға пластикалық ыдыстардан, пенопластан әр түрлі заттар жасауға үйрету	1		
	22	Досыма арналған альбом	Қағазбен жұмыс істеу дағдыларын жетілдіру. Тік төртбұрышты қағазды тең екіге бүктеу және бір-біріне желімдеу әдіс- тәсілдерін меңгерту. Альбомды әшекейлету арқылы көркемдік талғамдарын дамыту. Бастаған ісін аяғына дейін жеткізуге тәрбиелеу	1		
	23	Көңілді шеберхана	Қағаздан әр түрлі ойыншық жасау тәсілдерін үйретуді	1		

			жалғастыру. Дөңгелектеу арқылы конус жасауға үйрету. Дайын жұмыстарды өздері бағалай алуға үйрену			
	24	Ит (Табиғи материалдармен жұмыс)	Жануарлардың бейнесіне сәйкес табиғи материалдар таңдай алуға үйрену. Бастаған істерін аяқтауға дағдыландыру	1		
Наурыз	25	Аналарға сыйлық (Құттықтау ашық хат)	Қалың қағаз бетіне жұмсақ мочалканы (губка) алма пішініне ұқсатып қиып, желімдеп, бетіне ине қадағыш жасау	1		
	26	Көбелек (Табиғи материалмен жұмыс)	Балаларды табиғи материалдармен таныстыру. Жұмыс істеудің алғашқы дағдыларын қалыптастыру. Ойыншық жасау барысында дене бөліктерін салыстыра білуге үйрету. Әдемілікке баулу	1		
	27	Қамшы өру	Әр түсті үш жіпті өруді және оның ұштарын бекітіп, таяқшаға байлауды үйрету. Өз қолдарымен бұйым жасауға деген қызығушылықтарын арттыру. Еңбек нәтижесіне жетуге тәрбиелеу	1		
	28	Құстар ұясы	Балаларға пластикалық ыдыстан ұя жасауды үйрету	1		
Сәуір	29	Желкенді қайық	Жаңғақ қабығына ермексазды толтыра отырып, дайын таяқша жапырақты қадап бекіту	1		
	30	Ұшақ	Балаларды қағазды бекітудің қарапайым әдістерімен таныстыруды жалғастыру. Бүктеу кезінде қарама-қарсы қабырғалары мен бұрыштарының сәйкес келуін қадағалап отыруға үйрету	1		
	31	Табиғи материалдармен жұмыс	Балалардың өз қалаулары бойынша жұмыс жасау	1		

	32	Үйрек (Оригами)	Саусақ бұлшық еттерін және баланың ой-қиялын дамыту; Қағазды әр түрлі әдіспен бүктеуге жаттықтыру	1		
Мамыр	33	Көгершін (Оригами)	Қағазбен жұмыс істеудің әр түрлі тәсілдерін үйретуді жалғастыру; Саусақ бұлшық еттерін жетілдіру	1		
	34	Мимоза тармақшалары»	Дөңгелек түрдегі заттарды қия білуге, бөліктерден құрастыра білуге үйрету. Саусақтарының бұлшық еттерін жетілдіру	1		
	35	Кеме (Оригами)	Балаларды қағаздан бұйымдар жасауға үйретуді жалғастыру. Қағазды бүктеу, жазу арқылы саусақтарды әр түрлі ұсақ қимылдарды жасауға үйрету. Балалардың байқағыштығын, зейінін дамыту	1		
	36	Шығармашылық көрме ұйымдастыру	Балалардың жыл бойы жасаған жұмыстарынан көрме ұйымдастыру	1		
				36 сағат		

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мектепке дейінгі кіші жастағы балаларды тәрбиелеу мен оқытуға арналған «Зерек бала» бағдарламасы
2. Ортаңғы топқа арналған «Балақай» бағдарламасы
3. З.В.Лиштван
Конструирование
4. Т.С.Комарова
Занятия по изобразительной деятельности в детском саду
Москва «Просвещение» -1991
5. Р.С.Буре, Г.Н.Година
Учите детей трудиться
Москва «Просвещение» -1981
6. Ғаламтордан алынған материалдар

Құрастырушы-автор: Г.Ә.Досымова

Облыстық оқу орталығының шығармашылық топ мүшесі,
№32 «Қызғалдақ» балабақшасының әдіскері, Қызылорда қаласы

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту стандарты
2. Мектепке дейінгі ересек жастағы балаларды тәрбиелеу мен оқытуға арналған «Біз мектепке барамыз» бағдарламасы
3. Мектепке дейінгі жалпы білім беру бағдарламасы
4. «Балбөбек» бағдарламасы Алматы -2006 жыл
5. Л.И.Пензулаева
Физкультурные занятия с детьми 5-6 лет
6. Жаттығу – денсаулықтың қайнар көзі
Шымкент – 2006 жыл

Құрастырушы-автор: Ә.О.Мукушева

Облыстық оқу орталығының шығармашылық топ мүшесі,
№93 «Балапан» балабақшасының әдіскері, Қызылорда қаласы

**Мектепалды даярлық тобына (сынып) арналған «Сиқырлы сандар»
бағдарламасы
(Вариативтік компонент)**

Кіріспе

Мектеп жасына дейінгі балалардың математикалық түсініктерін дамытуда дидактикалық ойындарды қолдану өте маңызды. Себебі, 5-6 жастағы балалар ойын ойнау барысында өздерін еркін сезінеді, берілген тапсырманы тез қабылдайды, зейін қойып, оны орындауға асығады.

Ұсынылып отырған «Сиқырлы қалам» вариативтік бөлік бағдарламасы балалардың бойына математикалық білімге деген қызығушылықты сіңіру және білімді өздігінен меңгеруге талпынуды дамыту мақсатында құрылған. Сонымен бірге базалық міндетті бөлімде баланың алған білімін одан әрі тереңдетіп, жетік меңгеруіне жағдай жасайды. Сиқырлы пішіндер мен сандар әлемі арқылы бүлдіршіндер әр түрлі заттарды санауды үйренеді және жаттығады. Соның нәтижесінде «Қанша?» «Нешінші?» сұрақтарына жауап беріп, санау қажеттігін игереді.

Ойын түрінде берілген математикалық тапсырмаларды орындау нәтижесінде балалар заттардың екі тобын салыстыруды, артық, кемді анықтауды үйренеді. Оқу жылы барысында берілген білім «Математикалық эстафета» бөліміндегі тапсырмалар бойынша тексеріліп, қорытындыланады.

«Сиқырлы қалам» вариативтік бөлік бағдарламасында берілген тапсырмалар балалардың математикалық түсініктер мен ұғымдарды жеңіл игеруіне ықпал етеді деп ойлаймыз.

Мақсаты:

Қарапайым математикалық түсініктер бойынша алған білімдерін жетілдіру

Міндеттері:

- Заттардың әр-түрлі топтарын санау, оның саны мен сапасын анықтау дағдысын жетілдіру;
- Кеңістікті, уақытты қағаз бетінде бағдарлау дағдыларын жетілдіру;
- Геометриялық пішіндер мен денелер, өлшемдер туралы түсініктерін кеңейту;
- Қызықты тапсырмалар арқылы алған білімдерін қайталау, бекіту;
- Алған білімдері мен іскерліктерін күнделікті өмірде қолдану.

Мазмұны:

- Түс және пішін
- Сан және санау
- Бүтін және бөлік
- Геометриялық фигуралармен танысу
- Қарапайым мысалдар мен тапсырмаларды орындауға жаттықтыру
- 20-ға дейінгі сандарды санауға үйрету
- Заттардың көлемдерін анықтау
- Ауызша есептеу дағдыларын дамыту

Тақырыптық жоспар үлгісі

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Күні	Көрнекілігі	Мақсаты
	I тоқсан				
1	Сурет бойынша сызықтарды қосу	1		Дидактикалық үлестірмелер, суреттер	Балалардың көз зердесін қалыптастыру
2	Түс және пішін	1		Суреттер	Түсті және заттардың пішінін ажырата білу
3	Суретпен жұмыс. Заттардың бағытын,орнын ауыстыру	1		Сурет	Заттардың кеңістікте орналасуы жайында түсінік беру
4	Заттарды санау. Тура және кері санау	1		Суреттер	Заттарды санау,әр түрлі белгілеріне қарай салыстыру
5	«Біз нешеуіміз»	1		Үлгі, суреттер	Санауға үйрету,есте сақтау қабілетін дамыту
6	Суретпен жұмыс	1		Үлгі, суреттер	Суреттегі заттарды салыстыру,олардың айырмашылықтарын таба білу
7	«Кім қай партада отыр?» (Ойын)	1		Сурет	Сандар қатары туралы түсініктерін бекіту

8	«Сиқырлы қоржын»(Ойын)	1		Таңбалар үлгісі, сандар	Геометриялық фигураларды тани білу дағдыларын қалыптастыру
	II тоқсан				
9	Таныс фигураларды ата	1		Сандар	Оқушылардың көз зердесін, есте сақтау қабілеттерін дамыту
10	Геометриялық фигуралармен танысу	1		Фигуралардың суреттері, атаулары	Геометриялық фигуралардың әр түрлі белгілеріне қарай салыстыру
11	«Сәулетші» ойыны	1		Сандар, суреттер	Геометриялық фигуралардан түрлі заттар құрастыру
12	Қызықты текше	1		Кестелер, суреттер	Сандардың ретін меңгерту
13	Көңілді санамақтар	1		Сандар,суреттер	Жылдам санау дағдыларын ұштау
	III тоқсан				
14	«Ойнайық та, ойлайық»	1		Сандар	Логикалық есептер шығаруға үйрету
15	«Жылдам ойлан!»	1		Фигуралардың суреттері	Ойын – тест арқылы қажетті жауапты таңдай білуге дағдыландыру
16	Сырсандық білімдарларға	1		Фигуралар	Белгісіз санды және өрнектің мәнін табуға машықтандыру
17	Бүтін және бөлік	1		Суреттер	Бүтін заттың бірнеше бөліктен тұратынын түсіндіру
18	Сұйық және сусымалы	1		Суреттер	Сұйық және сусымалы заттарды ажырата білуге үйрету
19	Қай уақыт, сағат неше?	1		Сағат	Уақыт туралы түсініктерін дамыту

20	Заттардың орналасуы	1		Сандар	Заттарды түр – түсіне қарай ажыратуға, санауға үйрету, ретімен орналастыру
21	Ойын есептер	1		Суреттер	Оқушылардың ауызша есептеу дағдыларын дамыту
22	Теңге, монеталар.	1		Суреттер	Балаларға теңге, монеталар жайында алғашқы түсінік беру
23	Ойын «Кім тапқыр?»	1		Сандар,суреттер	Сандар қатарының қасиеті жайындағы білімін пысықтай түсу
24	Арифметикалық лото (Ойын)	1		Кестелер	Кестелік қосу және азайту тәсілдерін пысықтау
	ІҮ тоқсан				
25	Есептер шығару	1		Сандар	Арттыру, кеміту және ауызша, жазбаша есептеу дағдыларын қалыптастыру
26	«Кім жылдам?»	1		Сандар	Оқушылардың қосу және азайту таңбаларын ажырата білу дағдыларын қалыптастыру
27	Тез есепте!	1		Сандар	0- ден 10- ға дейінгі сандар қатарын дұрыс айтуға дағдыландыру
28	Ойын есептер «Ойлан тап!»	1		Сандар	Балаларды өз бетінше есеп құрастыруға үйрету
29	20-ға дейінгі сандарды санауға үйрету «Сандардың орнын тап» ойын	1		Кестелер	20-ға дейінгі сандарды ауызша және жазбаша санауға дағдыландыру

30	Сандар құрамымен жұмыс	1		Сандар	Сандар құрамын жылдам таба білуге үйрету
31	Ойнай отырып, ойла	1		Сандар	Көзбен көру арқылы есте сақтау қабілетін дамыту
32	Математикалық эстафета	1		Сандар	Балалардың алған білімін тексеру, бекіту
	Барлығы	32 сағат			

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту стандарты
2. Мектепке дейінгі ересек жастағы балаларды тәрбиелеу мен оқытуға арналған «Біз мектепке барамыз» бағдарламасы
3. Мектепке дейінгі жалпы білім беру бағдарламасы
4. Ш.Х.Құрманалина, С.Ш.Сәрсенбаева, Р.Қ.Өміртаева
Математикадан дидактикалық ойындар және қызықты тапсырмалар
5. Б.М.Қосанов, Р.Қ.Өміртаева
Математикадан қызықты жаттығулар
6. Ш.Х.Құрманалина, М.Жұмабекова, Р.Өміртаева
Математикаға арналған дидактикалық материалдар
7. Л.В.Кирилинская, А. Сәулебаева, М.К. Абаева –Бегалиева
Сиқырлы математика «Шикула және К» 2010 жыл
8. Қызықты сандар құпиясы Алматы-2008 жыл
9. С.Мадалиева
Сиқырлы математика елі

Құрастырушы –автор: С.Т.Аймағанбетова
Облыстық оқу орталығының шығармашылық топ мүшесі,
№37 орта мектеп директорының орынбасары, Сырдария ауданы